

Cirkev československá a Slovensko.

Vznik cirkvi československej jej vývoj,
základy učenia, bohoslužba, organizá-
cia, hospodárstvo a i. vo svetle pravdy.

RUDOLF BAŽBUĽA,
farár ČČS. vo Zvolene.

1930.

Nákladom Ústrednej rady ČČS. v Prahe.
Tlačou „Slovana“ v Banskej Bystrici.

Univerzita prof.
KARLA LAŠTOVKY

Koupi od

M. Laštovka

Darem od

v

za Kčs

Inv čís:

33.757

Sign:

13-F-42

Úvodom.

„Bratia, mocné sú šlachetných sväzky:
svornosť nech záveje brodí!“

(Sládkovič)

Stáročia prešumely už dávno od tej chvíle, kedy národ československý po prvý raz sa vzchopil, aby mohol žiť po svojom celým svojim životom, i v živote náboženskom, kresťanskom, v duchu čistého kresťanstva Ježišovho, aby ukojil svoju dušu, túžiacu žiť nábožensky po svojom. Bolo to na počiatku nášeho kresťanstva u nás, v dobe kresťanstva slovanského, cyrilometodejského. A od tých čias spájajú sa obe vetve, slovenská a česká pre ďalekú budúcnosť, v pevný spoločný sväzok. Ani 10. storočie, ktoré rozhodlo na 1.000 rokov o osude týchto dvoch kmeňov, najmä však o ťažkej budúcnosti národa slovenského, nepretrhlo púto spoločnej jednoty s bratmi v Česku. Dielo slovanských vierozvestcov bolo síce vplyvom katolíckeho nemeckého biskupa Wichinga zničené, ale nepretrhlo myšlienku spoločnej jednoty. Myšlienka táto žila v srdciach slovenského národa ďalej. Keď potom v stredoveku kresťanstvo upadá, i jeho mrav, vzniká v našom národe druhé obdobie „svojského“ kresťanstva, evanjelickeho, husitstvo. Veľký tento zápas za slobodu náboženskú, ktorý sa začal pred piatimi sto rokmi v Česku a na Morave, preniesol sa na Slovensko, kde odohral sa ho taký kus, že je

USTREDNI KNIHOVNA

PRÁVNICKÉ FAKULTY UJL

STARÝ EDON

ním skoro celé Slovensko pokryté. Rudý husitský kalich, symbol nového, lepšieho a mravnejšieho života, červenal sa a svietil do našich tichých slovenských dolín, žiaril v našich svätinách, mestečkách a mestách. Biblia kralická a mocná pieseň Husitov zaznievala v slovenských chrámoch. Hlas Biblie a biblickej slovenčiny dal slovenskému ľudu literatúru, zaistil mu jazyk, udržal ho i pre budúce ťažké časy a po storočia požil potom bratov Slovákov a Čechov v spoločnej práci. Doba táto bola najslávnejšia za vládnutia Jána Jiskru z Brandýsa a bola podľa jednohlasného posudku slovenských i českých historikov veľmi blahodarnou pre dejiny a život slovenský, na ktorý mala mocný vplyv. Národ nebol síce politicky jednotný, ale duchovne a myšlienkovy áno, a to preto, že ho spojila ďaleko mocnejšia páska ako meč, *viera*. Bolo to za husitizmu a Jednoty bratskej, ktorej potomkovia žijú ešte doteraz, najmä v dnešnej cirkvi evanjelickej. Vývoj bol síce opäť roztrhnutý, ale jednotná snaha javí sa neprestajne ďalej. Hus, Žižka, husiti, Bratia, Komenský, Kollár, Palacký, Trniovský a i., to sú mená splyvajúce so Slovenskom.

XIX. storočie prináša slovenský spisovný jazyk, dnes už zabezpečený cennou a vyspelou literatúrnou tvorbou; ani vznik spisovnej slovenčiny neprerušil však vedomie čsl. jednoty. Slovensko už dávno pred tým, po ťažkých a nešťastných dobách zachraňovalo českých exulantov, pozdejšie zase utlačovaní Slováci hľadali útočisko v Prahe, kde v krážoch prof. Masaryka vyrástli budúci bojovníci za slobodu slovenskú, (Štefánik a i.) Vývoj, niekedy síce ťažko, ide stále v jednote, až prevrat v r. 1918., uskutočňuje tisícročný sen porobeného slovenského národa, jedon spoločný štát československý.

Národ bol síce slobodný politicky, ale veštbá čomenského úplne splnená nebola; národ nebol slobodný zcela, chýbala mu sloboda duchovná, náboženská. Preto vznikla cirkev česloslovenská, aby lokončila slobodu duchovnú, náboženskú, aby dala ľudu a českému ľudu to, o čo usiloval už od počiatku svojho jestvovania, roku 800. p. Kr.: cirkev, ktorá by vyrástala priamo z jeho duše, aby ľud po svojom nohol sa pomodliť k svojmu Bohu. náboženstvo čisté, bez príťažie stredovekej, ktoré by odpovedalo ľudu dnešnej kultúry, a pri tom spojila našu minulosť prítomnosť pod spoločným a jednotným nazieraním národným aj náboženským.

Cirkev čsl. snaží sa, aby národ československý spojený v jedno politicky, snažil sa byť jednotným duchovne. Chce, aby jej slovenskí členovia boli pevnou oporou jednoty čsl. na Slovensku, za ktorú národ obetoval najlepších svojich synov. — Tým, ktorí snád ani nietak z nevedomosti, ako z ľahostajnosti stavajú sa proti nám, nech platia tieto riadky. I tu nech platí: „Neodsudzuj, abys nebol sám súdený!“

Vznik cirkvi československej.

8. januára 1920. rozhodlo sa po zrelej úvahe a príprave 140 kňazov cirkvi rímsko-katolíckej založiť novú cirkev československú. Bola však táto cirkev skutočne dieťaťom jedného dňa? Tá revolučná náboženská doba, v ktorej sa zrodila, tá nespokojnosť s cirkvou katolíckou a snáď aj s inými, tá kríza cirkví, tie dôvody národnostné, ten odpor nášho národa proti Habsburkom, rakúsko-uhorskej ríši a Rímu, to že boly dôvody vzniku cirkvi československej? Boly, ale len *podradnými*. Keby skutočne mala cirkev čsl. len tieto dôvody svojho vzniku, hore menované, dôvody to chvílkové a pomiňajúce, bola by trvala tiež len chvíľu, nikto by ju neudržal, a nedočkala by sa ani svojho 10. výročia, ktoré oslavovala 8. januára t. r. s radosťou a veľkým vonkajším, najmä však vnútorným rozvojom. Cirkev čsl. vyšla z katolíckej a hlavné dôvody jej vzniku boly *čisto náboženské*. Katolícka cirkev neuspokojovala. Národ čsl., ktorý zápasil už od prvých počiatkov kresťanstva u nás o slobodu náboženskú, a o svoju cirkev národnú, nechcel sa a nemohol pretvarovať pred Bohom. Chcel tu mať náboženskú spoločnosť, cirkev, ktorá by priamo vyrástala z duší čsl. ľudu, ktorá by pri tom riešila t. zv. „krízu dneška“.

„Hlboké sú korene pri vzniku čsl. cirkvi: ony tkvia priamo v dušiach členov nášeho národa, sahajúcich ďaleko do minulosti nášeho národa. Zákony duchovného života a kultúry národov majú byť vždy v shode s vôľou Božou. Národ čsl. za dobu svojho trvania od r. 800. p. Kr., túžil niekoľkokrát, bárs i s počiatku nevedomele, žiť po svojom všestranne, politicky, kultúrne a hlavne však nábožensky. A kedy-

koľvek mu to vonkajšie a vnútorné pomery dovoľovaly, vždy národ čsl. znovu a opäť sa dvíhal a snažil uskutočniť túto túhu. *Dvakrát* behom svojich dejín začínal už-už uskutočňovať spoluprácou s Bohom svoje poslanie, ale nepriazeň pomerov opäť všetko zmarila.

Prvé úsilie o uskutočnenie tejto túžby nastalo v samom detstve nášeho kresťanstva národného a a bolo umožnené učiteľmi a vierozvestami Cyrilom a Methodom okolo r. 864. Bolo u nás síce už pred tým šírené kresťanstvo (r. 830. bol v Nitre postavený prvý kresťanský chrám u nás vôbec), ale toto kresťanstvo bolo šírené z Nemecka. Katolícki biskupovia-vojaci prinášali nám čisté evanjelium Kristovo, zkropené krvou s krížom na meči, nebratské, prinášali s ním nie mier a slobodu, ale politickú porobu otroctvo. Preto bolo prijímané s odporom. Jak inakšie bolo vtedy, keď prišli títo dvaja apoštolovia, Cyril a Method, po spôsobu tesára Ježiša Nazaretského, pešo, z východnej cirkvi, z Carihradu, bez meča a vojska, prostí ako Ježiš Kristus a jeho apoštolovia, s láskou, so srozumiteľným jazykom a čistotou v svojom srdci! Preto práca ich sa utešene darila. Ale nemeckí katolícki biskupi zničili ich dielo preto, že bolo to evanjelium lásky, hlásané jazykom srozumiteľným, materinským. Methoda — ktorého dnes prehlasujú za svojho svätého — krute 3 roky väznili. Nem. biskup Wiching, nástupca Methodov vyhnal slovanských kňazov, žiakov Methodových z vlasti, za hranice ríše Veľkomoravskej, nahých, za krutej zimy. . .

Tak sa zachoval Rím k národu československému vtedy, a takýto je doteraz. Kresťanstvo Václavovo bolo tiež kresťanstvom slovanským. Sotva bolo kresťanstvo slovanské z dôvodov politických zničené, upadá i národný jazyk, začína latina a jej duch. Preto

vzniká nespokojnosť proti tomuto cudzému duchu, ktorý sa prejavoval i v cirkvi, ktorá nakazená pohanským životom a nemravnosťou, bola už ďaleko od čistého učenia Kristovho. Vznikajú snahy „kacírske“, túžiace po kresťanskom duchu Ježišovom a vrcholila v Husovi. V Husovi a v husitstve začína sa po *druhý raz* v našich dejinách uskutočňovať túha slovenskej a českej duše po náboženskom svojrázu, po náboženstve čistom. Avšak ani husitstvo nedošlo k svojmu cieľu; zastavilo sa a zakrpatelo. V tejto snahe ďalej pokročila Jednota českobratská, ktorá, bárs len na krátku dobu, uskutočnila svoju spoluprácu s vôľou Božou. Protireformácia po druhý raz však zničila veľké dielo: reformácia bola vyhladená, národ násilne pokatolizovaný, výkvet národa odchádza do cudziny, len na Slovensku sa časť udržala, kde neskoršie splynula v evanjelickej cirkvi. Jezuiti a Habsburk upevňujú rakúsko-uhorskú ríšu. Národ klesal, všetko sa zdálo, že je prikruté silnou vrstvou ľadovou. . .

V 18 storočí však zavalil k nám nový duch západu, osvietenstvo. Revolučné 19. storočie prináša i slobodu náboženskú a z nej vyvierajúcu túhu po dokonalejšom náboženstve, potom snahy ľudu a katolíckeho kňazstva u nás, katolícka moderna. Jednota duchovenstva pred vojnou a po nej, to všetko sú bližšie a vzdialenejšie podmienky a dôvody vzniku cirkvi československej 8. januára 1920. To je tretia priaznivá chvíľa, a cirkev československá je *tretím* výrazom potreby národnej duše, žiť nábožensky po svojom. Ide len o to, aby tentokrát tento výraz stal sa upovedomeľým a aby vedomou spoluprácou všetkých s Bohom bolo dosažené toho, aby nemohol byť okolnosťami a pomermi nepriaznivými opäť zlobou ľudskou zmarený!“

Cirkev čl. chce dať čl. ľudu čisté učenie Ježišovo, zbavené nánosu a formuliek stredovekých, ktoré sa priečia dnešnému človekovi; chce získať moderného čl. človeka Bohu, chce usmierniť názory novovekej vedy s učením a duchom Ježiša Krista. Chce ukázať, že náboženstvo Ježiša Nazaretského je vrcholným prejavom a bodom vývoja náboženského a že nie je v rozpore s vedeckým nazieraním našej doby. (V rozpore je len theologia stredoveká.) Chce ukázať, že evanjelium Kristovo nie je dnes prekonanou vecou, ale že je činiteľom živým, ktorý je schopný, aby znovu obrodil spoločnosť ľudskú. Cirkev československá považuje národ československý už za tak vyspelý duchovne, že nie je mu treba, aby mu niekto obstarával nie len správu politickú, ale ani vládu náboženskú, niekto zcela cudzí, ale že si ju môže upraviť tak, aby to odpovedalo jeho národnej podstate a potrebe.

Prečo máme byť v cirkvi cudzej, keď môžeme mať a máme svoju vlastnú? A prečo nemať svoju vlastnú cirkev, keď majú svoje vlastné cirkve temer všetky národy? Angličani, Taliani, Rusi, Srbi, Rumuni, Bulhari, Grékovia a i? A prečo mám byť v cirkvi, ktorej neverím, jej necítim a ktorú neposlúcham? Pre koho platia tedy tie krásné slová Husove: „Hľadaj pravdu?“

Sme slobodní politicky, ale nie sme slobodní úplne! Buďme konečne slobodní i duchovne, nábožensky! „To znamená ovšem odpútať sa od Ríma, ale duchovne a doopravdy, nielen podľa mena; prekonať Rím v sebe musí jedon každý z nás. . . . Nalezneme-li správnou cestu náboženskú, nalezneme aj správnou cestu politickú.“ (Masaryk.) Ježiš, poznaný z čistého evanjelia, taký, aký skutočne bol, oslobodí náš národ cele. „Nie César — ale Ježiš!“

Rozvoj cirkvi československej.

Cirkev československá rastie a mohutnie. Marné sú ohovárky našich nepriateľov! Pravda víťazi, bárs bola i pošliapaná! I na Slovensku dnes vzrástla a šíri sa zdravá a silná jej vetva. To najlepšie dokázalo tohoročné desiate jej výročie. „Mnohí prorokovali, že sa ani tohoto svojho 10. výročia nedočká, podobne, ako to prorokovali o našej republike! Ale my tu sme, plní života, nádeji a sily, žiť chceme, žiť budeme a dobre žiť budeme! Veď sme mladí, stojíme na počiatku svojho života a nie na jeho konci! Sme si však i plne vedomí svojho života, trebars ťažkého, a sme pripravení i uskutočňovať všetky tieto možnosti, ktoré máme pred sebou!“

Jak cirkev čsl. rastie, zveľaďuje sa a silí, to najlepšie ukazuje počet jej príslušníkov. Čsl. cirkev je dnes po katolíckej najväčšou cirkvou v čsl. republike! Založená bola r. 1920, z ničoho! R. 1921 nemala cirkev ani jednej štátom schválenej obce, r. 1922 mala ich už 31, a dnes ich má 242! Má 261 duchovných a mnoho učiteľov náboženstva. V štud. roku 1921—22 mala na Husovej fakulte 1. bohoslovca, tohoročnú už 92! (Viacej ako katolícka cirkev vo všetkých seminároch v Česku spolu.) R. 1920 nemala ani jedného kostola, dnes má ich 58 nove postavených, 6 upravených, 43 je ich rozostavených a 8 pripravených pre stavbu. A to všetko bez pomoci štátu, z obetavosti príslušníkov, v cene 60 milionov Kč! Rada obcí má zakúpené aspoň stavebné miesto. U nás na Slovensku, kde sa pracovať teprve začína, je dnes už 9 štátom schválených náb. obcí, 16 duchovných, slovenský biskup, vikariát, 13 filiálnych obcí a 44 výborov. Pripravuje sa nová slovenská diecéza a

biskupstvo. V cirkvi je dnes rad desiatok systemizovaných miest katechetských a niekoľko profesorských na stredných školách. Ešte r. 1924 nemala cirkev organizovanej mládeže, dnes má už 140 Jednôt. na spoločnom základe organizovaných, pracujúcich a žijúcich intenzívnym a svojráznym životom. Má veľkolepý dom pre Ústrednú a Diecéznu radu v Prahe, bohosloveckú koľaj, vlastnú kníhtlačiareň, kníhkupectvo a nakladateľstvo, radu časopisov: Český zápas, Českoslovák, Palcát, Slobodu svedomia, Náboženskú revui a Ideu, Malého Českoslováka, Vestník mládeže a i. menšie.* Vydala radu náboženských učebníc, kníh a i. Dnes číta cirkev čsl. $\frac{3}{4}$ (tri štvrté) miliona príslušníkov.

„Najväčšiu zásluhu o založenie a vývoj cirkvi čsl. mal Dr. Karol Farský, vtedy profesor náboženstva na reálke. Jemu tiež patrí aj najväčšia vďačnosť čsl. cirkvi. Jeho smrť 12. júna 1927 bola pre cirkev čsl. nenahraditeľnou. On v tej cirkvi za tých 10 rokov vykonával najviacej.“ On bol jej zakladateľom, patriarchom-biskupom, apoštolom, kňazom, vodcom vychovateľom, redaktorom i organizátorom, on venoval jej všetky svoje sily; padol „vyčerpaný prácou . . .“ v prospech čsl. cirkvi. Dnes vedie cirkev čsl. druhý patriarcha G. A. Procházka, tiež jedon z prvých nadšených a obetavých pracovníkov, spoluzakladateľ cirkvi čsl. s Dr. Farským.

Uvážíme-li, za akých okolností a ťažkostí bolo treba mladej cirkvi pracovať, bez tradície, holýma rukama, bez peňazí, bez pracovníkov, bez kňazov a podpory mocných tohoto sveta, za vášnivého nekresťanského boja mocnej a bohatej cirkvi rímskej, k tomu ešte za duševného pohodlia „pokrokových“ ľudí, je to práca priamo nadľudská. Keby nebolo tu však

*) Teraz začína vychádzať nový týžden. „Přelom“.

toho svätého nadšenia a pochopu, že pracujeme pre lepšie nášeho národa, na diele Božom, nikdy nebola by práca a výsledok tam, kde je teraz! Veď Boh je s nami, a je-li Boh s nami, kto proti nám?

Vieroučné základy učenia cirkvi československej.

Každá náboženská spoločnosť má svoje určité spoločné názory náboženské, ktoré formuluje istou vieroučnou formulou, ktorá sa volá „vyznaním viery“. Je rôzne a rôzne pojatie a pojem Kristovho čiže kresťanského učenia a rôzne mu rozumia ľudia v určitých dobách, a preto je toľko kresťanských cirkví. Asi 300. Najstaršia je cirkev grécka; latinská, rímska je až zo 4. storočia. V 15. storočí vznikla u nás cirkev husitská a Jednota českokobratská, v 16. storočí vznikly cirkve protestantské, luterská a kalvínska. U nás najnovšie vznikla národná cirkev československá.

Cirkve staré zostaly stále stejné v svojich názoroch od svojho vzniku, neprispôbovaly sa vôbec kultúre svojej doby; preto ich učenie dnes zastaralo, je proti duchu doby, jadro je obalené tvrdou, studenou kôrou. Učenie svoje zdogmatizovaly, miesto aby sa prispôbovaly duchu doby a prežiarovaly nátro človeka, hlavu i srdce. I cirkev čsl. musí mať a má svoje určité smernice, základy učenia, inakšie by tu bol zmätok a neujasnenosť. Ale tie naše smernice, názory nie sú „večné“, nezmeniteľné, ale idú s duchom doby a kultúry. Preto i I. článok Ústavy cirkvi československej znie:

„Cirkev čsl. tvorí kresťania, ktorí usilujú sa naplniť súčasné snaženie mravné i poznanie ve-

decké duchom Kristovým, ako sa zachoval v Písme a v podaní starokresťanskom i ako je národu čsl. dochovaný hnutím husitským a českokobratským.“

Cirkev čsl. musí mať a má určitý cieľ a spôsob jeho dosaženia a ten formuluje v svojich „smerniciach“. Má „slobodu svedomia“ a preto nesmie mať ani večnú dogmatiku. Zásady však má a to pevné a dobré! Neukladá teda cirkev čsl. svojim veriacim svoju vierouku a mravouku ako nepremenlivé dogmatá, ani neprehlasuje za kacira nikoho, kto náboženskú pravdu, lebo náboženské prejavy inakšie chápe. Dogmatá či články viery sú v každom veku len dočasné, ako súčasné názory určitého svetového názoru a stupňa kultúry. „Náboženstvo, ako všetko na svete je podrobené zákonu vývoja a pokroku.“ „V dome Otca môjho je mnoho príbytkov,“ teší Kristus svojich apoštolov pri poslednej Večeri. Buď dopriany každému jeho príbytok, jeho presvedčenie náboženské, v ktorom duša jeho vie spočinúť. My snažme sa len o to, aby náboženské smýšľanie naše i bližných našich bolo čo najpodobnejšie ideálom najlepších našich i všeľudských prorokov, aby všetkému ľudstvu dostať sa zaslúbenia Ježišovho, aby sme všetci našli odpočinutie dušiam svojim. (Matúš 11,29.)

Základné učenie každého náboženstva i každej cirkvi týka sa najskôr *Boha*. Bez viery v Boha nie je žiadneho náboženstva, je to len púha etika, mravouka, ktorá nemá zdôvodnenia. Preto i my „veríme v Boha jedného, bytujúceho od večnosti do večnosti, bez zmeny a vývoja, veríme v Boha, ktorého vyznávali prvokresťania a naši otcovia, veríme v Boha, stvoriteľa vesmíru, v onoho všemohúceho, spravodlivého, milosrdného, múdreho a svätého Boha, ktorý

je zdrojom všetkého života, ktorý všetko pripravuje a prevádza, naplňujúc každého živočicha požehnaním, — v ktorom je všetka moc a sláva nebies i zeme od počiatku časov až na veky.“ Dokazovať Boha inakšie nie je možné. Kto nechce veriť, že Boh je, tomu to nikto nedokáže. Tiež nikto však nevyvráti, že Boh nie je! Ani vedecky, ani filozoficky! Zdvihni očí svojich vôkol a vidz, kto to všetko stvoril? Kto dal a riadi zákony vo vesmíru, kto je ich Pôvodcom? Náhoda? Je-li zákon, musí byť aj Zákonodárca!

Ježiš Kristus. O Kristovi veríme, že bol síce človekom, ako my, narodený zákonom všeludským, ale bol tak naplnený Bohom a vedel sa tak sjednotiť s vôľou Božou, že jeho život bol ukázkou, zosobnením vôle Božej na zemi. Ukázal nám svojim životom a prácou, ako máme žiť celým svojím životom, aby sme sa tiež v láske vedeli sjednotiť v jednu rodinu dietok Božích a tak sa sjednotili tiež s vôľou Božou a dosiahli života večného, čiže stali sa účastnými večnosti. Ježiš, syn človeka, je preto najväčším zo synov Božích. Učil i nás, ako máme žiť, aby sme sa stali tiež synami Božími. Aby posvätil a dovŕšil svoje dielo, dal sa ukrižovať. Ukázal týmto ľudstvu veľkú lásku a rovnako i príklad, že večnej a veľkej myšlienky božej si viacej cení, ako časného svojho života. (Príklad: Hus a i.) Týmto svojím činom a veľkou láskou k ľudstvu, získal si nesmrteľnosť a v svojej myšlienke i diele žije v dejinách ľudstva doteraz, ako „Spasiteľ“, ukazujúc ľudstvu cestu do svojho vnútra a k Bohu. *Duch Boží*, ktorý pôsobil a zjavil sa v Ježišovi, pôsobí v dejinách ľudstva neustále, pôsobí i v nás, vnútri našom. Človek, sjednotený s Bohom, nejedná už len sám zo seba, ale žije i v Duchu Bo-

žom, nadšený živou láskou Božieho poriadku sám v sebe a vôkol seba. Poznaním večného riadu Pravdy, stáva sa človek ako Syn Boží nositeľom a vykonávateľom Ducha Božieho. *Maria* je nám matkou, ktorá dala svetu najväčšieho syna človeka Ježiša, zdarne ho vychovala a preto zaslúži si úcty „medzi všetkými ženami.“ *Maria*, matka Ježišova, je vzorom matiek našich, najväčšou postavou zo všetkých matiek, v celých dejinách ľudstva.

Život a učenie Ježišovo zachovalo sa nám v *Novom Zákone* (v evanjeliach najmä), ktorý je časťou Písma, či Bible. *Písmo sv.* vykládame v shode s tradíciou, podaním, ale i v shode s rozumom a zkušenosťou. Cez to, že je tam dosť vecí, ktoré stoja v príkrom rozpore s poznatkami rozumovými, sú tam aj také miesta, a tých je tiež dosť, že nemajú v celej literatúre sveta sebe rovných. (Ku pr. Ježišovo Kázanie horské.) Až doteraz sa ešte niektoré cirkve kresťanské neshody na tom, ktoré knihy majú byť prijaté do Bible. Kráľická Biblia má 66 kníh, katolícka má ich však 72! My veríme, že z Bible má najväčšiu cenu duch učenia Ježišovho, príklady, nie litera, o ktorú sa cirkve bijú. „Litera zabíja, ale duch oživuje!“ Národ čsl. znal tak Bibliu, že Eneáš Sylvius, neskorší pápež Pius II. napísal, že za časov husitských hocktorá táborská žena znala Bibliu lepšie, ako mnohý rímsky kňaz, ba i biskup. Za protireformácie spálil týchto kníh len jediný jezuita Koniáš (okolo r. 1730) na 60.000! U mnohých potomkov evanjelických je dosiaľ uchovaná táto stará kniha ako vzácny poklad, „dedičstvo po otcoch!“ Bárš by tí, ktorí ich majú, plne ich využili k svojmu životu!

Cirkev čsl. trvá na stanovisku „*slobody svedomia*, nikomu nič z jeho náboženského myšlenia brať,

ani vnucovať.“ Veríme, že duša ľudská je *nesmrteľná* ako iskra, obraz Božieho života, žijúca večne. Clovek trpí, tvorí, umiera, hynie, ale ten obraz Boží v ňom. tá Pravda, Láska, Spravodlivosť a Dobrota, tie večné hodnoty, tie nezmierajú s telom, ale žijú v ľudstve ďalej, do večnosti. Nežije kňaz M. Ján Hus v týchto svojich Pravdách v národe čsl. stále? A tak stejne žijú i iné duše, trebárs nepatrné, zato však žijú menšou, ba miziacou účasťou svojho života a práce . . . A tento život, život večný, začína už v tomto živote časnom, žije li ovšem clovek podľa zákona Božieho, nie je prerušený ani smrťou telesnou. To je duša posvätená a sjednotená s vôľou Božou. Večnosť nie je len priestorová a časová, ale tiež duchovná, ktorou je sama Pravda, Dobrota a Krása, Bohom uskutočnená.

„Na oblohe zasvitnú občas nové hviezdy; zažiaria a už mizia ďalekohľadom. Ale tento ich zásvit nestal sa teraz; podľa vzdialenosti od zeme môžeme vyrátať, že zásvit tento stal sa pred niekoľko stáročiami, a že už dávno je po ňom. Ale svetlo toto a celé videnie ich (hviezd) doľieta k nám teprve teraz. Inam doľieta . . . opäť inokedy. A tak letia náplňou priestorovou bez konca . . .“

O spôsobe a formách života posmrtného nevieme nič . . .

Očisťca; domnelého miesta očistných trestov po smrti, kde si clovek odpykáva svoje časné tresty, *ak* je pustený do neba, niet! Ani Biblia o ňom neučí a najmenej Kristus. (Podobenstvo o Lazarovi. Luk. 10, 19—31.)

Neveria v očisťca ani cirkve pravoslavné. Zbytočné je preto prinášať *obeti za zomrelé*. Spomínajme ich v dobrom a s láskou, najmä vtedy, keď dobre

žili a konali dobro. O katolíckom *nebi a peklu* niet ani reči. Lebo veríme v Božskú Prozreteľnosť, vo večnú Spravodlivosť, Lásku a konečné víťazstvo Dobra!

Uznávame 7 *sviatostí*, či tajomstiev, z ktorých sú hlavné 2: Krst a Večera Pána. Pre nás nemajú kúzelného pôsobenia, ale majú nám napomáhať dobrovoľne a radostne sa rozhodnúť, sjednotiť sa v životnej otázke s Bohom, žiť podľa jeho riadu (zákona).

Ctíme a vážime si *pamiatky* tých ľudí, ktorí žili opravdu vysoko nábožensky a mravne; získali si záslužnými svojimi činmi nároky na nehybnú úctu a vážnosť druhých ľudí. Katolícka cirkev ich nazýva „svätými“. My im nerečíeme „svätí“, ani sa k nim nemodlíme. (Clovek má si byť sám prostredníkom s Bohom.) „Svätým“, v obecnom smyslu, môže byť každý, bárs nebol cirkvou za „svätého“ prehlásený, kto už svoj život tu na zemi dokonal v dokonalej shode s Bohom. Vieme, jak často sa i sama katolícka cirkev trapne mýlila, pri prehlasovaní za „svätého“, ku pr. sv. Ján Nepomucký! I tu musí platiť zásada: „Komu česť, tomu česť, keď si jej zaslúžil!“

Posvätné ostatky, t. j. telesné pozostatky (kosti a i.) a iné pamiatky po zomrelých, nemajú žiadnej nadprirodzenej moci; pamiatky po osobách zaslúžilých tešia sa zvlášte pietnej úcte.

Posvätné obrazy majú cenu a vážnosť podľa umeleckej tvorby a historie. Nadprirodzenej moci nemajú. Nezamietame ich z bohoslužobnej miestnosti, zvlášte vtedy, keď nám môžu pripamätávať krásnu myšlienku, ktorá je treba na obraze. Rozumný clovek sa nedá sviešť k modloslužbe! Podobne platí aj o sochách. Ani falošných svätých sochy nemajú byť násilím odstraňované, ale uložené do sbierok.

O anjeloch sa Kristus ani evanjelium nezmieňujú. Do života ľudského zasahuje priamo sama Prozreteľnosť Božská, do svedomia, do nátra človeka.

V súčasnosť *diablov* neveríme.

Púte na zázračné miesta sú rázu obyčajne poverečného, niekedy aj podvodného.

Pôsty sú viacej z oboru zdravotného a lekárskeho. Má sa jesť len toľko, koľko potrebuje človek k životu. Hodovanie, opilstvo, kartárstvo, nemierné fajčenie, smilstvo sú proti zásadám učenia cirkvi čl. To všetko záleží na sebakázní, o ktorej hovorí Komenský, že „medzi dieťkami Božími byť má a musí!“

Odpustky. Preminúť časné tresty môže len večná Spravodlivosť a ten, komu bolo ublížené, nie cirkev ani kňaz. Preto bojoval Hus i Luther toľko proti odpustkom.

Zázraky sa vymykajú pravidelnému riadu sveta a večným zákonom prírody. Sú preto nemožnými. Boh, ako nepremenlivý a múdry vládca vo vesmíru, nemôže porušovať svojho večného zákona a riadu. Sú tu iste mimoriadne udalosti a deje, ktoré nemôžeme vysvetliť, a to preto, že ešte neznáme ich príčinný vzťah k zákonom sveta. To platí zvlášte v oboru vnútorných síl duševných a vlivu duchovného. Mnoho je a zostane nepoznateľného, bárs by seba viacej hlúbil nad tým duch ľudský! V tom je však i to tajomstvo večnej snahy tvorstva i ľudčenstva o pokrok.

Cirkev čl. podržala *svätenie* či sriaďovanie jáhňov a kňazov v duchu prvokresťanskom, skládaním rúk a prijímaním Biblie a kalicha. Bohoslovci po maturite študujú zatiaľ, dokým nebude sriadená naša vlastná bohovedná fakulta, na vysokej bohovednej škole, Husovej evanj. fakulty v Prahe, praktické a cir-

kevné obory v bohosloveckej koľaji cirkvi českoslov. v Prahe. Filozofiu študujú na filozofickej fakulte. Teraz študujú i v cudzine, v Nemecku, Francúzsku a Spoj. štátoch amerických. Biskupovia sú na svoj úrad (po voľbe všetkých obcí diecéze) sriaďovaní sborom 12 členným (6 laikov a 6 duchovných) vzkládaním rúk. Podobne i patriarcha, hlava cirkvi československej.

Oblekom je pre kňazov i biskupov prostý čierny talár s rudým kalichom uprostred na prsách: na taláru je biela štola-odznak to úradu kňazského, na hlave je biret.

Prápor cirkvi československej je čierny s rudým kalichom, lebo biely s rudým kalichom. Barva biela je známkou pokoja, čierna známkou duchovného boja a červená ohňa a krvi.

V *domácnostiach* sa doporučujú staré obyčaje našich otcov: čítanie Biblie a spev. nábož. piesní.

Modlitba. „Proste a bude vám dané!“ Ale len s jednou podmienkou: že priložíme sami ruku k dielu! „Človeče, pričíň sa a Boh ti požehná.“ Modlitba je nám prostriedkom, ktorým máme si uvedomiť svoj pomer k Bohu, sjednotiť vôľu svoju s vôľou Božou. Musí byť preto dielňou mravného prerodu našich srdcí. Cirkev čl. je *národnou, nepolitickou*, so všetkými cirkvami chce žiť v sesterskej láske. *Bohoslužobná reč* je materinská, slovenská lebo česká.

Toľko o základoch učenia cirkvi československej. Neklademe a nechceme klášť hlavný dôraz na teoretické vieroučné články, ani na vonkajšie prejavy a obrady, ale klademe dôraz na *celý* život človeka: „Nie každý, kto mi hovorí: Pane, Pane! vojde do kráľovstva nebeského, ale ten, kto činí vôľu Otca môjho, ktorý je v nebesiach!“

Bohoslužba v cirkvi československej.

Moderný život nie je mysliteľný bez obradov. Blahoželanie, stisk ruky, pozdrav pri stretnutí sa, víťanie a ľúčenie, spomienkové besedy, oslavy a trýzny, to sú samé obrady! Ani život náboženský či cirkevný nie je možný bez obradov. Človek, tvor spoločenský, napolo telom, napolo duchom, chce byť niekedy tiež cele zúčastnený určitých prejavov, chce vnútorne prežívať, spoločne s inými nadšenie a bôľ. Obrad náboženský má tiež povznášať z prachu všedného života. . .

Ako každá cirkev má svoje určité obrady, bohoslužbu čiže omšu, tak aj cirkev československá má svoju bohoslužbu. Má svoju vlastnú bohoslužbu, odlišnú od iných cirkví, svojškú, národnú.

Katolícku bohoslužbu odbavuje kňaz-obetník. Odbavuje ju len pre Boha, k jeho oslave, k jeho pocte je i okrasa chrámov, nádhera bohoslužobných rúch, kadidlo a i. Kňaz koná bohoslužbu len pre Boha, preto ju môže odbavovať latinsky, môže byť „tíchá,“ v jednom kostole v tú istú dobu môže byť i viacej omší. Za ľudí ďakuje kňaz, preto nemusí tam byť ani nikto z ľudí, uplatňuje sa len cit, vzrušenie citové, rozum sa musí podrobiť studeným formulám, bez uvažovania, dogmatom.

Bohoslužba naša chce byť dielom, opravdu rydze náboženským, najmä však výrazom zbožnosti československého človeka. Od ostatných bohoslužieb odlišuje sa najmä tým, že je pri nej zúčastnená stále celá shromaždená náboženská obec činne s duchovným, ktorý len „vedie.“ Je pri nej treba však individuálnej zbožnosti, osobnej hrejivosti, tepla, aby nebola mrtvou formou, ceremoniou, ale aby bola

duchovná, preniknutá cele duchom a žiarom duše, vznatom k sjednoteniu vôle ľudskej s Božou.

Hlavné časti čsl. bohoslužby sú:

I. *Doznanie.* Upovedomenie si svojich nedostatkov, ich priznanie a rozhodnutie k náprave a lepšiemu životu. Doznanie prednáša celá obec i s kňazom, lebo všetkých sa to týka!

II. *Čítanie Písma a kázeň,* ktorá je pilierom bohoslužby kresťanskej.

III. Obetovanie (nie v smysle katolíckom) chleba a vína na poďakovanie za dary zemské.

IV. Zprítomnenie poslednej Večere Ježišovej.

V. Oľčenaš, modlitba Pána.

Bohoslužba naša nie je nepremeneľná, jako u katolíkov, kde sa musí všetko do poslednej litery odbavovať, i pohyby kňaza; naša bohoslužba má pevné jadro, hore uvedené, ale ostatné časti sú meniteľné podľa toho, jak toho žiada skutočný život, miesto, pomery, doba, čas i osoba kňaza.

Hlavnou časťou katolíckej bohoslužby je t. zv. „Premeňovanie.“ Katolícky kňaz opakuje, bárs i nekrvavým spôsobom „krvavú obeť Kristovu na kríži;“ pri jeho kúzelných slovách zostupuje skutočný Kristus na oltár, do spôsobov chleba a vína, a tak je pri každej omši katolíckej Kristus stále usmieraný a obetovaný Bohu-Otcovi za hriechy ľudí. Cirkev čsl. má hlavnou časťou svojej bohoslužby t. zv. *Zprítomnenie.* Neopakuje sa tu to, čo sa stalo s Ježišom pred 1900 rokmi na Kalvárii ale zprítomňuje sa „pamiatka“ jeho poslednej Večere. Zprítomňuje sa v našej bohoslužbe *celá* osobnosť Ježiša Krista a jeho diela, nielen jeho smrť, najmä však jeho dovršenie diela, posledný večer. Hlavnou časťou zo života Ježišovho je u katolíkov jeho smrť, ako výkupné diablovej za

hriešné duše ľudské. Pre nás má však väčší význam celý život a dielo Ježišovo. Smrť jeho bola len dovršením a potvrdením jeho diela, nebola obetou za hriechy k usmierneniu urazeného Boha-Otca. Katolícku bohoslužbu odhavuje preto kňaz-obetník, bohoslužbu československú odhavuje duchovný, t. j. učiteľ a vodca na ceste k duchovnému životu, ku kráľovstvu Božiemu na zemi.

Preto i bohoslužba československá, ako „spoločenstvo duší,“ je „modlitbou spoločnou a školou modlitby, kde má človek načerpať si nadšenie, jak by mal s Bohom žiť.“ „Duša, ktorá bola slabá a kolísavá v osamotení, cíti sa opäť posilnená, ako keby bola našla potvrdenie svojej osobnej viery vo viere ostatných.“ Bohoslužbu odhavuje duchovný s tvárou, stále obrátenou k ľudu. Pôvodcom našej bohoslužby, omše, je zomrelý (1927.) prvý patriarcha-biskup, zakladateľ cirkvi československej, Dr. Karol Farský, ktorý o nej vraví: „Ona je nám sviatosťou bratskej lásky v Kristu, ktorú pripamätávame si, keď každotýždne účastníme sa omše, kde sa táto velebná myšlienka Ježišova názorne prednáša a stále oživuje.“

Bohoslužba či služba Bohu má byť nielen v chráme, ale v celom živote a v každom čine človeka. Boh nežiada tej služby pre seba, ale chce, aby človek žil tu, na zemi, stále podľa zákona Božieho!

Cirkev československá a jej organizácia.

Základnou jednotkou čl. cirkvi je náboženská obec (fara), ktorú tvoria členovia, bydlíaci v obvode, presne vymedzenom a schválenom štátom. Obce sú

rôzne veľké, ku pr. pražská obec Nusle má 19.000 členov, Bratislava 3.000.

Náboženskú obec po stránke duchovnej, náboženskej vedie štátom potvrdený farár, po stránke organizačnej a hospodárskej rada starších (farár je jej členom mocou svojho úradu). Farár i rada starších sú volení valnou hromadou nábož. obce, skladajúcej sa zo členov od 21 rokov, ktorí majú právo voliť.

Väčšia jednotka organizačná, skladajúca sa z viacej obcí, je diecéza. Ako na čele náboženskej obce stojí farár a rada starších, tak na čele diecézy stojí biskup a diecézná rada, ktorí sú volení od obcí. Čím je v náboženskej obci valné shromáždenie, tým je v diecéze diecézne shromáždenie.

Všetky diecézy tvoria dovedna patriarchát. Najväčšou cirkevnou organizáciou je Ustredná rada, skladajúca sa z predsedov a miestopred. diecéznych rád na čele s patriarchom, voleným všetkými obcami, ktorým je vždy biskup pražský. Najväčším shromáždením je cirkevný snem, ktorý dáva zákony. Cirkevný snem sa skladá z delegátov (ako poslancov) všetkých obcí a farárov.

Cirkev čl. má doteraz v republike čl. 4 diecézy:

I. Západočeská so sídlom v Prahe; biskup-patriarcha G. A. Procházka.

II. Východočeská so sídlom v Hradci Královej; biskup Stan. Kordule.

III. Moravská so sídlom v Olomouci; biskup Dr. Rost. Stejskal.

IV. Sliezska so sídlom v Ostrave—Radvaniciach; biskup Ferd. Štibor.

Prípravuje sa v dobe čo najkratšej diecéza slovenská, ktorú teraz vedie biskup Dr. Rost. Stejskal. Zvláštna diecéza (stavá i svoje kostoly), skladajúca

sa zo Slovákov, je v Spoj. štátov sev. amerických, okrem toho je obec vo Viedni.

Zákony, učenie a otázky cirkevné v cirkvi čl. nie sú večné, nezmeniteľné, idú s dobou a vývojom; rozhoduje sa o nich na cirkevnom sneme celocirkevne, spôsobom demokratickým, ako v našej republike v parlamente.

Cirkev československá a otázka hospodárska.

Cirkev čl. je v zásade pre odluku cirkvi od štátu. Nie je tedy ani cirkvou kongruálnou jako katolícka, dostáva len t. zv. dotáciu, t. j. náhradu farárom za vedenie matrik, a členom za peniaze, ktoré platia vo svojich daniach iným cirkvám. I toho sa však vzdá, prestane-li štát vyplácať ohromné milióny bohatej cirkvi rímskej.

Súc pre rozluku, musí sa starať preto cirkev čl. o to, aby bola sebestačnou, finančne nezávislou. Preto sa predpisuje cirkevná daň, členom od 16 rokov. Chudobní, nemocní a nezamestnaní sú od platenia oslobodení. Daň táto nerobí niekoľko sto korún, ako hovorí cirkev katolícka, aby odvrátila svojich členov matrikových od vstupu do cirkvi československej, ale určená je podľa pomerov a potrieb miestnych Kč 5, Kč 8, inde 10, *najvyššej však 12 Kč ročne!* Nie viacej! Štolový poplatok sa neukladá. Každý má právo, aby mu boly cirkevné obrady (krst, svatba, pohrab), poskytované zdarma a všetkým rovnako! Nie tedy „obyčajný“, „slávný“ pohrab a i. Za úkon tento prispieva člen len dobrovoľným príspevkom, podľa možnosti (nemá-li, nemusí dať ničoho), ktorý neberie farár, ale rada starších na svoje výlohy; za

dar dostane dárca i príjemca blokovú potvrdenku, ktorú obidvaja podpíšu.

Kňaz čl. dostáva pomerne malý plat, hradený čiastočne z dotácie od štátu, čiastočne z výťažku cirkevnej dane; prispieva tiež obec podľa majetku.

Katolícky kňaz má pevný plat kongruový od štátu, vymáha si „štolu“, ktorá činí za jeden prípad sta, ba i tisíce korún! Má rozsiahle statky a pozemky, biskupi majú veľké dvory, pivovary, liehovary prepychové zámky a paláce. Prijmy ich idú do miliónov!

V evanjelickej cirkvi platia príslušníci tiež cirkevnú daň, ako u nás, len že je väčšia, podľa majetku a príjmu. Je tam i štola, ovšem trochu iná jako u katolíkov. Občania, bez vyznania, organizovaní vo Voľnej Myšlienke, platia tiež ročný organizačný príspevok, väčší jako naša daň.

Cirkev katolícka spokojuje sa s matrikovými členmi; jej to stačí. Ona za nich dostane veľké výhody a platy, idúce z platenej dane všetkých príslušníkov nášho štátu. Nemusí jej veriť, ba môže ňou i pohrdať (a sú takí!), len keď v nej zostane a udržuje jej početnosť. Sú ľudia, ktorí, keď by mali v cirkvi čl. platiť daň, radšie sa vrátia späť do cirkvi katolíckej, kde vraj neplatia ničoho. Len obrady, tie však musia! Takýchto ľudí, iste nesmie c. čl. ľutovať; keby boli uvedomelí a chudobní, boli by od platenia oslobodení. Cirkev čl. nesmie mať matrikových členov! Učenie jej vyhovuje dnešnému človekovi, duchu doby a vedy: príslušníci majú slobodu svedomia, nie sú kacirovaní! Kto snáď nie je predsa spokojný, má nielen právo, ale i povinnosť odísť tam, kde túži spočinúť jeho duša. . . Cirkev čl. zápasí o živé náboženstvo čistého ľudstva a o kultúrnu slobodu národa. Kto nezná a nestará sa,

o čo zápasí, nie je nič platný. Členovia naši, bojujúci za navyššie statky, statky duchovné, náboženské, musia byť schopnými z lásky k svojej cirkvi i priňašať nejaké obete. Bez lásky, nadšenia, obetí nepodarilo sa a nepodarí sa žiadne veľké dielo!

Tým, ktorí z pohodlia, bárs v cirkev katolícku neveria, v nej zostávajú, nech znejú do duše tie slová kostnického mučedníka M. Jána Husa: „Zlorečený, kto pre smidú chleba opustí pravdu!“

Nezmeniteľnosť náboženstva.

„Kde stanutie, tam smrť!“

Život ľudský ide mocne vopred. Bez pokroku nie je možný žiadny život vo vesmíru, žiadne poznanie Pravdy. Všetko žiada svoj vývoj, žiada zmeny... Kde by bolo inakšie dnes ľudstvo? Kde by bola jeho kultúra a jaký by bol jeho život? Zákonu „večnej zmeny a vývoja“ je podrobený celý vesmír i život ľudský. Platí to i o náboženstve. Náboženstvo je tiež složkou ľudskej kultúry, a to složkou najdôležitejšou. Keby nebolo vývoja v náboženstve, klaňali by sme sa doteraz slnku, hviezdám, v prírode a jej zjavoch videli by sme svojich bohov, obetovali im zajatcov, i nevinné deti, ku „usmíreniu rozhnevaného boha“. Žili by sme v modloslužbe, náboženský život bol by nezmeniteľný, platila by tu tá zastaralá zásada: „V čom som sa narodil, v tom i zomrem!“ To by muselo potom platiť vždy a za každých okolností! Kde by sme boli my dnes, 2.000 r. po Kr.? Nebolo by tu ani Ježiša, ani kresťanstva. Ježiš sa tiež narodil v inom náboženstve, bol Židom, v náboženstve židovskom bol vychovaný a k nemu

sa aj hlásil. Prečo hľadal nové, lepšie, vyššie pravdy náboženské, prečo hlásal nové náboženstvo? Veď tá zásada, „v čom som sa narodil...“, tá by musela platiť vtedy i dnes!

Či prehovoril snáď k Ježišovi vnútorným hlasom Boh? A nehovorí častokrát Boh aj k nám, do nášeho svedomia, len s tým rozdielom, že my toho jeho hlasu nečujeme a že ho ohlušujeme?

Tak ako sa vyvíjaly všetky náboženstvá, tak sa vyvíjalo aj kresťanstvo. Pripravovalo sa už v pohanstve a náboženstvách semitských, najmä v nábož. židovskom. Bolo treba, aby len tieto nové, lepšie myšlienky náboženské boli vysvetlené, spracované pre ľudstvo, dokončené a svetu vyhlásené. To sa stalo až vtedy, keď zrodil sa najväčší Syn človeka, Ježiš Kristus, v jeho evanjeliu. Evanjelium Kristovo nie je a nebude pre svoje myšlienky, na ktorých stojí celý vzdelaný svet, nikdy prekonané.

Evanjelium Kristovo bolo však časom, vlivom pohanstva a špatne ho chápujúcich ľudí, znečistené, premiešané s pohanstvom a odumrelo pre skutočný svet a jeho potreby. Cirkev čsl. prijala toto evanjelium čisté, v duchu jeho Pôvodcu, aké bolo vtedy, také ho dáva našemu ľudu, čisté, aby odpovedalo jeho potrebám.

„Pravda jedine nás oslobodí!“ Poznám-li túto pravdu, som povinný ako človek mravný a charakterný dôsledne vyvodit' dôsledky a ísť za ňou. Niekdy je to ťažké, stojí to námahy, je treba i pohodlie obetovať, staré predsudky a iné. Ale prečo zomrel na kríži Kristus a Hus na hranici? „Pre kríž, aby stál, či pre oheň, aby plál?“

Koľko je ľudí — príslušníkov v katolíckej cirkvi, ktorí jej neveria, do kostola nechodia, ba robia si

z nej i posmechy, vyhlasujú sa za pokrokárov, ale v nej zostávajú! To sú nedôslední a duševne pohodlní ľudia, bojací sa dôsledkov svojho presvedčenia, že by snáď babička, starí rodičia, lebo žena, či dedičstvo pokazilo ich pohodlie! Buď si už v hocktorej cirkvi, keď tam dovedie duša spočinúť, ale dôsledne a opravdove! „Matrikovi“ katolíci jako „pokrokári“ sú najväčšími podporovateľmi Ríma, lebo počet jeho nezachraňujú knazi, kostolníci, sviečkové babičky, ale oni!

Buď – alebo! „Nevieš, že príde hodina polnočná, kedy sa musí každý demaskovať? (odmaskovať sa, ukázať svoju pravú tvár.) Alebo myslíš, že sa človek môže niekoľko minút pred polnocou vytratiť, aby ušiel veľkému demaskovaniu? Jak tedy, môj priateľu, nie je ti úzko a neľakáš sa pri tejto myšlienke?“ (Kiergegaard: Buď — Alebo.)

Význam cirkvi československej pre Slovensko, jej poslanie a úkoly.

Cirkev čsl. na Slovensku chce naväzovať a naväzuje na tieto korene a základy náboženské, ktoré tu sú a tkvia doteraz hlboko v duši slovenského ľudu. Je to kresťanstvo cyrilometodejské a evanjelické z doby husitskej, ktorého obe doby zanechali na Slovensku mocné šlapaje. I keď tisíc rokov od tejto prvej chvíle uplynulo, ono dosiaľ žiari v srdciach slovenského ľudu, veď s láskou a jazykom rodným Božiu chválu spieval. . . A po toľko útiskoch, musí opäť v „duši slovenskej“ zavládnuť opravdový náboženský život, aby Kristus stal sa Pôvodcom nového života, aby učenie jeho nie len ústami, ale hlavne

v srdci sa uplatňovalo a skutkami prejavovalo, v duchu prvokresťanskom.“ Musíme národu vrátiť duchovnú slobodu a na základe uvedomenia náboženského pracovať k jeho povzneseniu mravnému pre blaho a k prospechu štátu a budúcnosti, príspeť k náboženskému urovnaniu, očisteniu a mravnému povzneseniu slovenského národa. Slovák musí sa opäť vychovať v občana priameho a dobrého, akým býval. K tomu je ovšem treba, aby tá krásna, drahocená perla pravej slovenskej zbožnosti, ktorú našemu národu odkázali Cyril a Method a i., a ktorá bola nepriazňou osudu dejín v blate zašliapaná, aby bola opäť vydvihnutá a odovzdaná národu, jako jeho. . . Premeniť srdcia ľudské prišiel vtedy Ježiš, a to môžeme aj my. . .

K tomu cieľu chce pracovať s inými i cirkev čsl. a nesie si k tomu úprimné srdce a lásku. Čo na tom, že hovoria o nás tí „najzbožnejší“, že sme kacíri, neznajbohovia, priekrstenci, čo na tom, že naši vedúci činitelia sú tupení a hanení, čo na tom, že sme križovaní nízkym davom pri svojej práci, čo na tom, že šíria proti nám len samú nepravdu a lož, čo na tom, že nám vytýkajú, že nie sme cirkvou kresťanskou, že nie je medzi nami „pravej“ zbožnosti? Vieme dobre, že tí najzbožnejší už pred dvoma tisícmi rokmi ubíjali na Kalvárii to, čo bolo kedy v dejinách ľudstva najväčšieho! My nezúfame, veď pracujeme pre dielo Božie, pre blaho svojho národa! Inakšie by sme sedeli tam, kde sedia tí ostatní „pohodlní“ ľudia, nestarajúc sa o nič, pohodlne bez obetí. . . . Kto by však uskutočňoval tie slová: „Hľadaj pravdu?“

Katolíci hovoria o nás, že sme neznajbohovia, voľnomyšlienkári a evanjelici, opäť, že sme národní katolíci! A tak sa brzdí opravdový pokrok. . . Tí,

kto nám nadávajú do neznajbohov, a kto vie ešte jak, nech si však dobre upovedomia, či sa im za tie storočia svojho jestvovania podarilo prakticky, v skutočnom živote uplatniť tú prostú zásadu Ježišovu: „Čo nechceš, aby iní tebe činili, nečini ani ty im!“ Vytýka sa nám, že sme toho dobrého mnoho ešte neurobili. Áno, ale prijali sme do svojho stredy i takých ľudí, ktorých cirkev katol. úplne odvrátila od náboženstva, im ho vlivom cirkvi znechutila, tak že máme ťažkú prácu s nimi, získať ich znovu pre náboženstvo, vysvetliť, aký je rozdiel medzi cirkvou a pravým náboženstvom Ježišovým. . . Až sa nám toto podarí, potom bude i úspech znateľnejší. Koľko ľudí už vôbec do kostola nechodilo, náboženstvu sa vyhýbalo, a dnes opäť javí živý záujem! Nesmie sa ani zabudnúť, že stojíme teprve na počiatku svojej práce a života, a že sme toho vykonali za tak krátku dobu pomerne viacej, ako iné cirkve za celé storočia! Srovnávajme len tie počiatky katolicizmu, ako mu bolo treba zápasiť v prvých storočiach p. Kr., až došiel k dnešným svojim dogmatom! Trvalo to nie storočie, ale tisícročie, až do koncilu Tridentského, či až do smemu vatikánskeho, r. 1870., kedy bolo prehlásené dogma o neomylnosti pápeža. Od tej doby sa už viacej cirkve katolícka v učení nevyvíjala, zostala však za duchom doby, zomdlela pre skutočný život. A čo bolo tiež treba prekonať cirkvám protestantským, hneď na počiatku reformácie? Luther, Zvingli, Kalvin a i.! Že nie je u nás všetko zcela dokonalé? Kto si kedy dovolil riečiť pred tvárou Večnosti, že „vytvoril“ dielo dokonalé na veky? „Milosťou božou sme čo sme, milosť božia, jak dúfame, márnou na nás nebude. . .“

Cirkev čsl. stojí od svojho počiatku na požiadavku

odluky cirkvi od štátu a dokiaľ sa toto neuskutoční, žiada pre seba spravodlivosť zákona, rovnoprávnosť s inými cirkvami. *Pomer jej k štátu* bol vždy úprimne priateľský, opravdový, činnosť jej bola vždy štáto-tvorná, čo sa dnes javí najmä v pohraničnom území, ku pr. v Sliezske a Slovensku. (Lučenec, Bozita, Rim. Sobota, Masarykova kolonia, Nové Zámky a i.) Štát nechoval sa k nám však doteraz tak, ako si toho v záujme štátu zaslужujeme. *Pomer k cirkvám* je v duchu evanjelia Ježišovho. Nemôže nikoho prenasledovať a nenávidieť, lebo má slobodu svedomia. Jej spolunažívanie platí najmä pre evanjelické cirkve, ale aj iné.

Cirkev čs. vyšla z katolíckej, aby previedla mravnú a náboženskú obrodu v duchu čistého náboženstva a evanjelia Ježišovho. Má tie najväčšie možnosti uskutočniť to veľké poslanie, ktoré na ňu veriaci vložili! Kiež by len všetci, ktorým ide o lepšie bytie nášho národa pochopili našu prácu, aby ich život v Bohu stal sa majákom života nového, prameňom ľudskosti, chrámom života, studnicou túhy po mravnom a náboženskom obrodení, aby všetci, ktorí hľadajú, „nalezli odpočinutie dušiam svojim.“

„Vykročili sme z otroctva egyptského a nastúpili cestu k zemi zaslúbenej, trebárs cez púšť! Daná tým opäť po storočiach zas tá možnosť, aby národ čsl. tvoril nábožensky po svojom, v súhlase s náboženskou minulosťou a vierou otcov, bez rozporu s dobou i kultúrou bez prekážok, ktoré zakrývaly Ježiša a cestu k jeho kráľovstvu božiemu. Vďaka a česť Hospodinovi, že požehnaný onen deň!“

Praktické pokyny nových príslušníkov.

Vystúpenie z dosavadnej cirkvi cudzej ohlasuje sa v obciach : u okresného úradu *bydliska* vystupujúceho, v mestách so sriadeným magistrátom : u mestského notárskeho úradu.

Blankety odhláškové dostať u duchovnej správy alebo u br. rady starších, taktiež aj iné potrebné pokyny.

Najlepšie je odhlášku zaslať najbližšej duchovnej správe alebo rade starších, ktorá o ďalšie postará sa sama. Kto by si ale odhlášku nie cestou duchovnej správy alebo rady starších, lež sám podal u okresného úradu bydliska alebo u mestského notárskeho úradu, v tomto páde nútno sa u duchovnej správy lebo rady starších prihlásiť zvlášť, pretože okr. úrad obyčajne odhlasuje vystúpenie len farskému úradu cirkvi opustenej a nám nie. Tým by evidencia členstva trpela.

Prihlášky má farský úrad lebo dôvernici c. čsl. a keď nie je po ruke, stačí ju napísať na polarch papieri takto :

Okresnému úradu vo(ku pr. vo Zvolene.)

Oznamujem, že vystupujem z cirkvi(Ku pr. rím. katol., či inej, lebo : prestávam byť bez vyznania podľa potreby) a pristupujem k cirkvi československej.

Meno a zamestnanie(Ján Kotešovec, úradník pozem. úradu.)

Deň, mesiac a rok narodenia(4. feb. 1906.)

Miesto narodenia (obec a pol. okr.)(Uh. Brod, Uh. Brod.)

Príslušnosť (obec a okr.)(Uh. Brod, Uh. Brod.)

Bydlisko (obec a pol. okres.)(Zvolen Masarykova ul. 41.)

Miesto krstu (farský úrad.)(Uh. Brod.)

Stav(slobodný.)

Meno otca(Juraj Kotešovec.)

Meno matky(Mária rodená Paláriková.)

Vo(Zvolene)(20. sept. 1930.)

Ján Kotešovec.

vlastnoručný podpis.

Osoby bez vyznania na odhláške miesto „vystupujem z cirkvi“ napíšu : prestávam byť bez vyznania a pristupujem k cirkvi československej.

Odhlasovať sa na fare s dvoma svedkami úplne odpadá : jestli by niektorý úrad z neznalosti zákona ešte takýto nesprávny postup žiadal, môže byť proti nemu zavedené disciplinárne vyšetovanie.

Dietky do 16 rokov odhlasujú rodičia na odhláškovej blankete otca lebo matky a podpisujú ju oba. Dietky od 16 rokov vyplňujú odhlášku zvlášť.

Dôležité upozornenie ! Každý náš príslušník nech si dobre uschová potvrdenie od okresného úradu (mestského not. úradu) o svojom vystúpení z cirkvi rímskej a vstúpení do cirkvi československej. Neodhadzovať, nespalovať ho, je to dôležitá listina !

Jestli ti nebol výrok vôbec doručený, alebo si ho ztratil, zničil, zažiadať o duplikát u tej okr. pol. správy (okr. úradu), kde si vystúpil s udaním rodných dát a kedy sa to stalo. Dostaneš li za odpoveď, že tvoj prestup u okr. pol. správy zaznamenaný nie je, vyplň novú odhlášku blanketu (keď máš rodinu aj tá nech vyplní) a podaj ju znova u okr. úradu (mestského not. úradu) bydliska, najlepšie cestou duchovnej správy lebo rady starších.

Kto z niektorej cirkvi vystúpil, nie je onej cirkvi odo dňa vystúpenia už ničím povinný, výjmc snáď pohľadávok z minulosti.

Každé presťahovanie je treba ihneď hlásiť rade starších alebo duch. správe. Presťahovanie do obvodu inej náboženskej obce je nútno hlásiť rade starších tej obci, odkiaľ sa člen vystaľoval, i rade starších toho miesta, kam sa prisťahuje.

Rodný (krstný), sobášny, úmrtný list kto potrebuje, nech sa obráti na ten farský úrad kde sa matričný úkon stal aj vtedy, keď z onej cirkvi vystúpil. Taxa za list krstný, sobášny lebo umrtný je okrem 5 Kč, kolkovného 2 Kč, lebo najvyšš 5 Kč (jako kolkovné).

Krsty, sňatky môžu sa konať i vo všedné dni dopoludnia i odopoludnia. Každý rodič má právo do 14 dňoch po narodení dieťa určiť mu vyznanie pri zápise do št. matriky - trebárs odlišne od vyzn. rodičov.

K ohláškam sňatkovým nútno priniesť tieto listiny: Krstné, domovské listy, svedectvá pobytu a slobodného stavu (v obciach: od notára, v mestách so sriadeným magistrátom: od policajného riaditeľstva.) Prestupové výroky lebo legitimácie a ženich vojenskú listinu (knížku), že voj. povinnosti zadosť učinil. Sú-li vdovci, prinesú úmrtné a sobášné listy predošlých spoluzemcov.

Potvrdenie o spolužití a rôzne iné potvrdenia (ku príkladu pre vdovy, ktoré dostávajú penziu) vydávajú notárske úrady.

Každý má právo na slušný pohrab. Je-li v mieste lebo v obvode náb. obce cintorín ČČS lebo cintorín obecný, centrálny vtedy na tento cintorín. Schádza-li taký, vtedy na ten, ktorý tu je, nech patrí ktorejkoľvek cirkvi a to v rade hrobov, leda že by bolo slušné a počestné miesto pre inovercov zariadené. Všade má každý právo na pohrab do hrobky rodinnej (do hrobu rodinného).

REV15

ÚK PrF MU

3129S03825